Nro 40.

KURYER LITEWSKI

Za Naywyższym Dozwoleniem

IMPERATORA JMCI CAŁEY ROSSYI.

w WILNIE V. S. 17. MAJA 1802. ROKU W SOBOTĘ

z Petersburga V. S. 6. Maia.

Podpółkownik Apostolew, Maior Krasanin umieſzczeni w Sofiiskim, Maior Wilman w Witebskim regimencie muſzkietyerów; Major Gersdorf w Tauryiskim grenadyerów; Major Linde w Arensburgskim; Major Andreiew w Oczakowskim; Podpołkownik Desiatow, Major Czerkasow w Carcińskim; Podpułkownik Reichard 1. w Mohilewskim; Podpółkownik Palicin w Tambowskim; Podpółkownik Szyc w Witebskim; Maior Moisieiew w Mohilewskim; Podpółkownik Radziſzewski w Kizlarskim; Maior Giedroyć w Mozdokskim. Nadworny Konsyliarz Woieykow został Konsyliarzem Kolleskim; bywſzy Szambelan Polski Szczawiúski Kolleskim Aseſsorem; Chirurg Hencelman Kolleskim Aseſsorem; Hofmistrz Guriew zasiadać będzie w 1. Departamencie Senatu. Półkownik Kuzmiński naznaczony Konsyliarzem aſsygnacyinego banku. Podolskiey izby Skarbowey Konsyliarz Uwarow został Konsyliarzem Nadwornym. Bywſzy Wice Gubernator Tambowski Uſzakow uwolniony od służby, Aktualnym Stanu Konsyliarzem. — Kolleski Konsyliarz Kudriawcow Stanu Konsyliarzem. Podolskiego sądu Głównego 2. Departamentu Prezydent Komornicki Stanu Konsyliarzem. Nadworny Konsyliarz Marczeńko Konsyliarzem Kolleskim.

z Wiednia 16. Maja.

Według wiadomości od granic Tureckich przysłaney; Paſswan Oglou na załodze Widdinu nie trzymał od kilku miesięcy nad 6 tys żołnierza, ponieważ odporną tylko woynę prowadził; w tey liczbie 300. jest cudzoziemców; dział w twierdzy ogułem 400; z których połowa naprawy potrzebuie. Żołnierz dobrze odziany i płatny; podatki nie tylko w swoich Wielkorządach, ale też w sąsiedzkich Prowincyach Wódz wybiera; na żywności nie zbywa w mieście; owſzem tanność wielka. Ponieważ W. Wezyr bawi u Egipcyanów, a w Constantinopolu woienne przygotowania opieſzale idą, zdaie się że buntownicy roku teraznieyſzego nie powinni lękać się woysk Tureckich. — U nas Królowa Jmć Dwóch Sycylii ciężko chorowała; bliską nawet była śmierci, słabości nagłey, jak słychać przyczyną jest wiadomość ze Włoch przysłana, iż podobno jey małżonek, mocą taiemnych umów Sycylią wyspę ustąpi Królowi Jmci Sardyńskiemu; o czém jednak wątpią z polityków niektórzy. Przez cały czas bytności Cesarza Jmci w Presburgu na Seymie Węgierskich Stanów, Arcy Xiąże Karol intereſsa rządowe utrzymywać będzie. Przed kilko dniami zaſzczycił Monarcha 20. Officyerów orderem woiennym Maryi Tereſsy; między innemi Generał Maiorów: Auersperg, Frennel.

z Londynu 7. Maia.

D. 3. Były Minister woiennego Departamentu Windham powstał na traktat w Amiens podpisany, dowodząc że się nie zgadza z warunkami przedugodnemi; mianowicie w 4. artykułach. Wyspa Elba ma port bardzo wygodny; tu zmocniwſzy się Francuzi, łatwo będą mogli naieżdżać morzem Sycylią, Neapol, i inne kraie z Anglią zprzymierzone. Podług Lunewilskiego traktatu Elba do Toskanii należeć miała. Król nowy twierdzę niedobytą Portoferraio przez wdzięczność ustąpił RPtey; lecz nasi Ministrowie powinni byli temu zapobiedz. Pierwſzy Konsul rozſzerzył granice Guianny Francuzkiey. Rozumieć należało, że Anglicy wciągnąwſzy słabych Portugalczyków do woyny dla nich ſzkodliwey, piſząc z nieprzyiacielem powſzechnym traktaty, o zprzymierzeńcu, który dla nich się poświęcił, pamiętać będą. Zapomnieli o nim Ministrowie. Nie idzie o mil kilkanaście kraiu Francuzom odstąpionego, lecz o honor narodowy, i dobrą wiarę w przymierzach; a do tego z czasem nieprzyiaciel na całey rzece Amazońskiey panować może. Luiziany odstąpienie przez Hiſzpanią straſznieyſzy skutek pociągnie bez wątpienia. Francya tę maiąc osadę na lądzie Ameryki północney, czyliż nie pomyśli o graniczącey Floridzie, Prowincyach ziednoczonych, Mexiku i Peruańskiém Królestwie? Cóż mówić o Prezydencyi nad Włochami; dawniey okoliczności mniey ważne broń w ręce podawały przodkom naſzym. Kto dziś Austryą, Szwaycarów, Rzym i Neapol zasłoni? Pozwolili Francuzom Ministrowie zakończyć woynę w S. Domingo, osady Zachodnio-Indyiskie żołnierzem napełnić, przez co naſze wystawiliśmy na niebespieczeństwo.

Trzebaż mówić o przepomnianey summie, która się Anglikom należała za utrzymywanie woiennych brańców? musieliśmy cudzych nawet okupować. O wyspie Malcie? którey Mistrz z kraiu własnego ledwie 30. tyś. liwr: dochodu mieć będzie; inne dzierżawy leżące we Francyi, Bawaryi, Hiſzpanii, Włoſzech, albo są już zkonfiskowane, albo będą. Lękaymy się ażeby Batawowie nie uczynili z przygórkiem dobrey nadziei, co uczyniła z Elbą Toskania, traktat nie przewidział tego przypadku. Malta i przygórek otwarte Mocarstwom nadmorskim, w równey liczbie okręta ich woienne przyimować powinne, zysk oczywisty dla nieprzyiaciela, który ma zprzymierzonych Batawów i Hiſzpanów. Czyliż podobno przemilczeć dawne traktaty, które handel naſz zabespieczały w portach Francuzkich? Dom Xiążąt Orange, który dla przyiaźni Angielskiey ze wſzystkiego się wyzuł? Na jednym końcu stolika Cornwallis podpisywał nadgrodę należną Stathuderowi, na drugim Buonaparte i Schimmelpennink warunek, że Batawowie nic nie dadzą; nigdyśmy nie byli w takiey pogardzie. Monarchią Sardyńską podobno w grobie zawarto na wieki; któż za lat kilkadziesiąt uwierzy, że Wielka Brytania ciągle zwyciężaiąca na morzu, podbiwſzy kraiów wiele, uwolniwſzy Egipt, silna i ſzczęśliwa, środków nie znalazła na ratunek zprzymierzonego Króla, który za jey namową, za subsidia wplątał się do fatalney woyny.

Odpowiedział Addington: Niema w tém winy Ministrów że Toskania Elbę darowała Francyi; cudze postępki do nas nie należą; może W. Brytańnia własnością rozrządzać według woli. Granice Guianny w Badajoz Portugalczykowie zakryślili; dziś nawet mówią że

tym sposobem tanio kupiony jest pokóy z nieprzyiacielem Lisbonie grożącym. Odstąpienie Luizyany nie wzrusza spokoyności w Ameryce połnocney. Prezydencya Włoska, wyprawa do Indyi zachodniey, strasżne bydź mogą w skutkach swoich; lecz Anglikom nie przystało za Lombardyą broń podnosić, gdy Mocarstwa lądowe postępek Konsula chwaliły; a uśmierzenie buntu w S. Domingo przyniesie bespieczeństwo naszym osadom. Nie oddaili się Ministrowie od warunków przedugodnych w Amiens; przyięcie wydatku łożonego na utrzymywanie Rossyiskich jeńców przez Francyą, sprawiedliwe było i konieczne; woiowali o żołdzie naszym; za interes nam spólny krew przelali; nie zaprzeczone więc prawo mieli rycerze do równych u nas względów jak żołnierz kraiowy. Wstyd i sromota myślić inaczey. W Malcie ucieszyli się mieszkańce z przywileiów nowo nadanych; zacóż nad ich losem ubolewać mamy? W tym porcie i Przygórku równe Anglikom co Francuzom służą prawa; Hiszpanów odsunąć nie podobna. Xiąże d' Orange był zaiste godzien większych względów, jako też Sardyński Monarcha; okolicznosciom nieszczęście przypiszmy. Cóżkolwiek się stało, wyznaią zprzymierzeńcy narodu naszego, żeśmy nie zapomnieli o nich.

Po tych mowach uchwalono, że d. 11. Maia zgromadzi się Izba końcem roztrząsania traktatu całego. Na ten dzień Oppozycya przyniesie propozycyą, ażeby zganić uroczyście rządy Ministrów dawnieyszych; strona zaś Ministeryalna, ażeby Pittowi dziękować. Co gdy się stanie, Parlament nie tylko limitowany, ale też podobno rozwiązany będzie, a nowych Reprezentantów elekcya nastąpi. — W dzień ogłoszenia pokoiu śmieszną lud omyłkę zrobił. Na pałacu Posła Otto między innemi oświecone było słowo: *Concord*, zgoda; zdało się czytać pospólstwu: *Conquerd*, zdobycie, ztąd rozruch; mniemali Anglicy że z nich szydzono. Musiał natychmiast Otto położyć słowo: *Amity*, przyiaźń. Grammatyczne zawiłości lub omyłki, jak uważał Portalis, często woien przyczyną bywały. — Okręt przysłany z Egiptu doniosł, że Turcy woiuią z Mammelukami; iuż wiele z obu stron krwi przelano; Admirał Bickerton z Malty ma powracać do Alexandryi, chcąc pogodzić strony rozróżnione. — Lord Hawkesbury oświadczył w Izbie niższey, żeśmy o handlowych traktatach nic w Amiens nie mówili; trzeba czekać wygodnieyszey pory.

List z Cadix donosi, że bywszy Minister Urquijo dla tego na dożywotnie wygnanie do Filippińskich wysp jest skazany, iż chciał określić władzę Inkwizycyi; wielu z nim przyiacioł upadło; między innemi Jouellanos, który za roskazem Królewskim pisząc o srzodkach polepszenia rządu kraiowego, zbyt wolnie mysl swoią tłumaczył. — Lord Keith z flottą morza srzodziemnego z Malty przybył do Gibraltaru. — Lord Elgin przysłał w podarunku dla Króla Jmci kilka posągów starożytnych, które znaleziono na wschodzie, między innemi Marka Aureliusza, mianowicie zaś bardzo piękny Scipiona Afrykana z białego marmuru.

Od granic Włoskich 27. Kwietnia.

Z Rzymu Ociec S. wysłał dywizyą woyska w okolice miasta Jesi dla utrzymania spokoyności; tamże zaciągać kazano jazdę dość liczną, którey część zostanie w stolicy, reszta pilnować będzie po drogach bespieczeństwa; w całém Państwie kościelném dotąd rozboyników i łotrów nie wytępiono podczas rewolucyi rozmnożonych. Kardynał Mantica umarł w Rzymie lat maiąc 75; wakuie teraz 5. kapeluszów. Po nim wkrótce przeniosł się do wieczności Xiąże Bovadilla tknięty apoplexyą. — W Mediolanie ogłoszono pięć wyroków Konsula i Prezydenta Buonaparte, którémi urządzone są trybunały dla Włochów rewizyi i kassacyiny. Trybunał rewizyi będzie jeden w Bononii, drugi w Mediolanie, pierwszy dla obywatelów mieszkaiących na prawym brzegu Po rzeki; drugi na Prowincye północne. Sędziom pensyi roczney naznaczono po 6. tyś. liwr. Prezydentowi i Komissarzowi po 8. D. 1. Czerwca urząd zaczną sprawować. Jeden tylko trybunał kassacyiny na całą RPtę w Mediolanie; pensya Sędziów 8. tyś. Prezydenta i Komissarza 11; ostatni mieć będzie dwóch pomocników z pensyą po 8. tyś. Wszystkie osoby wyznaczył Buonaparte. Posłowie Francuzki i Włoski wraz po ogłoszeniu w Florencyi edyktu Króla Etrusków o duchowieństwie gońców do Paryża wysłali. Biega we Włoszech pogłoska, iż wielka familia mieszkanie założy w Sycylii.

z Paryża 8 Maia.

Dotąd mówić nie przestaiemy o uroczystości Wielkonocney. Ten dzień długo będzie pamiętny w rewolucyi Francuzkiey. Lud cały, mówiąc w ogule, cieszył się bez miary z otwarcia Kościołów; wielu iednak mamy, którym nie przypadła do smaku odmiana; iednym ponieważ inaczey są przekonani; drugim że obawiaią się powrótu do Francyi rozruchów domowych; innym naostatek, mianowicie woyskowym, bo trochę zazdrość wkradła się do serca; zbyt wielką, ich zdaniem, rolę grać zaczął Buonaparte. Już się stało; postrzegli się zbyt późno; bo Konsul powszechnie iest kochany w narodzie. Całe miasto i kray brzmią iego pochwałami. Na twarzy Generałów i Officyerów smutek i zamyślanie się było widzialne. Mówią wszyscy „ czyliż należało tych używać za narzędzie do przywrócenia religii, „ którzy niedawno byli narzędziem klęsk naszych i domowey woyny? „ U Stołu Konsulowskiego zasiadali z Posłami zagranicznych Mocarstw wszyscy Biskupi. Generał Duroc, który zaslubia wkrótce Hiszpankę półtora milliona liwrów posagu maiącą, dawał obiad dla 200. wyższych Officyerów, Minister woienny Berthier częstował Generałów. Powróciwszy z Kościoła Buonaparte na pokoiach pyta się z nich iednego w obecności Posłów, coby sądził o dzisieyszym obrządku. „ Generale odpowiedział głośno, *c'est une capucinade.* „ Nic nie rzekł Konsul; odpowiedź zgorszyła cudzoziemców. Widziano w Kościele modlących się Konsulów, klęczących, żegnaiących się. Ten dzień w życiu pierwszego naypięknieyszy; koronacyiną wyiąwszy, wspanialszą uroczystość pomyślić się nie może. Pojazd iego 90. tyś. liw. kosztował. Moreau nie był w Kościele; na obiad przybył. Sala gdzie Buonaparte zwykł dawać obiady, nazywa się od wielkich mężów; są w niey posągi marmurowe. Turenne, Condé, Bayard, Mailborough etc.

Eskadra Hiszpańska d. 1. Brest opuściła powracając do Cadix. Officyerowie i żołnierze tam przez 3. prawie lata zachowali karność przykładną; częstokroć port i miasto nie miały garnizonu innego prócz maytków Hiszpańskich, rząd równie im zaufał iak żołnierzowi Francuzkiemu. Pierwszy Konsul chcąc oświadczyć ukontentowanie swoie zacnym zprzymierzeńcom narodu naszego, Kapitanowi każdemu parę pistoletów i szablę darował. Tenże roskazał, ażeby wraz po odebraniu z rąk Angielskich w Ameryce osad Martiniki, Lucyi, Tabago, stolica pierwszey Fort Royal, zwała się Fort de France; twierdza Bourbon Desaix; w drugiey miasto Castries, Carenage; w ostatniey Port Louis, Scarborough. — Zmarły niedawno w Anglii Lord Keyon zostawił następcom 300. tyś. FS. urodził się ubogim, był Adwokatem, przyszedł do urzędu naywyższego w kraiu Sędziego na tym, zebrał maiątek wielki. W powszechności mówiąc, u nas i w Anglii ludzie prawni zbogacaią się nayłatwiey i nayprędzey. Cudzoziemców coraz więcey tu przybywa; na ostatniey audyencyi prezentowali się Konsulowi: Grand Hiszpański Fuentes, Xiąże Noja, Xiąże Nilcemi, Paesiello, Spencer Smith, Baron Beaulieu, Xiąże Lichnowski i wielu innych. Xiądz Latour d'Auvergne nominowany Biskupem w Arras, ze względu że imie nosi Marszałka do Turenne;

Zawczora Minister Duchowny Portalis prezentował Konsulowi wszystkich Biskupów nowych; przyięci z dystynkcyą. Zaklinał każdego Buonaparte, ażeby religii i moralności dzielnie użyli na poiednanie umysłów, wygładzenie z pamięci ludzkiey dawnych niezgod i swarów przykazał, ażeby nie czynili żadney różnicy między Duchowieństwem przysięgłem i nieprzysięgłem, wybieraiąc do posługi kościelney tych iedynie, którzy przykładnie żyli. Bądźcie zgodni, rzekł nakoniec, ażebyście zasłużyli na szacunek i ufność ziomków waszych; a rząd żałować nie będzie, że wam dał życie nowe. — Po niektórych ulicach otworzyły się sklepy, gdzie przedaią obrazy, posągów ułomki, za panowania Jakobińskiego z kościołów powyrzucane, które zbierano w nadziei czasów nieszczęśliwych. — Trybunał i zgromadzenie prawodawcze potwierdziły proiekta od rządu podane względem skarbu publicznego. — Pisma rządowe głośno wychwalaią zmarłego w Trieste, Biskupa niegdy Frejus, Roquefort, który nie czekaiąc wezwania od Oyca Ś. sam dobrowolnie uprzedził myśl iego, ofiaruiąc rezygnacyą, iak tylko wiadomość odebrał, że Apostolska stolica z Konsulem traktuie; przewidział albowiem rostropny mąż, że bez tey rezygnacyi prawie byłoby niepodobno przywrócić pokóy kościołowi. — Generał Menou przybywszy do stolicy miał audyencyą u Konsula, i powiedział iak ubolewa nad stratą Egiptu. Los woienny, rzekł Buonaparte, iest niestały, broniłeś się walecznie w Alexandryi, co wiele nam pomogło do szczęśliwego podpisania warunków przedugodnych. ettc. Te słowa pocieszyły nieszczęśliwego bardziey niż winnego Generała. — Admirał Gantheaume z Brestu wkrótce do Indyi zachodniey wyprowadzi eskadrę z 10. tys. żołnierza, i wiele żywności; z osady S. Domingo żadnych rapportów rząd nie odebrał, Angielskie wiadomości są wątpliwe.

Dnia wczorayszego Stanu Konsyliarze Roederer, Berlier, Bruix. Stanąwszy pośrzod zgromadzenia prawodawczego pokazali traktat ukończony z Anglikami. Berlier czytał pismo Konsula pierwszego, w którém się zawiera tak ważna wiadomość; późniey osnowę iego położemy, teraz przestaiąc na krótkim wyiątku. Mówi naprzód o kraiu naszym, który słodkich owoców spokoyności pożądaney kosztować poczyna; daley o Batawach, którzy dobrym rządem potrafią sobie nadgrodzić klęski woienne o Szwaycarach którzy po długich kłótniach i niezgodzie nie tracą ieszcze nadziei losów lepszych. Królowi Jego Katolickiemu oświadcza wdzięczność za stateczne wytrwanie w przymierzu, i ofiarę z Trinitady uczynioną dla dobra narodów tak wielu. Rzym, Neapol, Etruria cieszą się z odzyskaney spokoyności. Ligurya o ustanowieniu rządów trwałych zamyśla. RPta 7. wysp ziednoczonych, za przyłożeniem się woysk obcych umorzy zapewne domową niezgodę. W Ameryce niemieszkaiąc odbierzemy stracone woyną: Martinikę, Lucia, Tabago. Tousaint w S. Domingo bez żadney twierdzy, bez pieniędzy i żołnierza z góry na drugą uciekaiąc skwapliwie, od strzelców naszych ścigany, stał się zbóycą prawdziwym. Podobne pismo przyniesiono do Trybunów, którzy po wysłuchaniu onego, wysłali do Konsula deputacyą 15. osob z powinszowaniem.

Dokończenie mowy K. S. Portalis.

Religia do kościołów zgromadza, iednoczy, słodsze czyni związki społeczne. Zbiera się pospólstwo w dni spoczynkowi święte; ztąd znaiomość, przyiaźń, uprzeymość, i grzeczność. Młodzież w ubiorze pokazuie niewinną przysadę i przepych, który obyczaie łagodzi nie psuie. Po ciężkich znoiach rolnicy znayduią tu naukę i wytchnienie. Ceremonie kościelne biią w oczy, wzruszaią serce. Łączą się tu familie, godzą się nieprzyiaciele, złośnicy nawet nie raz poczuli zgryzotę. O iak wiele miłosiernych uczynków natchnęła pobożność! Ile nie było restytucyi z powodu sumnienia boiaźnią kar przyszłych przerażonego! Odbierz religią ludziom. Cóż mieysce iey zastąpi? Gdy nie będzie religii na świecie, zginie Oyczyzna i społeczność ludzka; zostanie tylko gwałt i przemoc.

Lecz w iakim czasie rząd myślić zaczął o potrzebie i pożyteczności religii? oto gdy narod iuż zapewnił sobie wolność, zniosł nierówność stanów, umiarkował władze rządowe, ułagodził praw ostrość. W tych okolicznościach czyliż przystało gasić religią? wolnym narodom, według Polybiusza naybardziey potrzebną, gdzie lud nie chcący powierzać mocy niebezpieczney kilku osobom, Bogów naybardziey obawiać się powinien. Wielkie uwagi zastanawiały dzieło. Stan religii u Francuzow dobrze znaiomy. Otoczeni zewsząd iestestwie rozwaliniami; te niektórym obywatelom podały myśl utworzenia nowey religii, przystosowaney do oświecenia, obyczaiów, i zasad republikantskiey wolności. Religia nie tak łatwo się tworzy iak prawa; tych siła na boiaźni ugruntowana; tamtey na wierze; iuż zaś wiary nie podobno nakazywać. W nieoświeconym wieku ludzie śmiali mogli twierdzić o sobie że są od Boga natchnionemi; a na wzór Prometeusza, ogień sprowadzać z Niebios na ożywienie nowego świata. Co się stać mogło u narodów pierwiastkowych i dzikich, nie podobne iest u światłych i dawnych; te odstępować nie zwykły nałogu zestarzałego. Prawa ludzkie podobać się mogą z nowości swoiey, gdy zmierzaiąc do wytępienia bezprawiów, obiecuią szczęście nowe; w religii nowość wszelka nosi cechę błędu i oszukania. Tu starożytność iest naypotrzebnieysza; naypóźnieysze pokolenia wierzą naymocniey. Poważamy religią iako Stwórcy dzieło; słabieie wiara i upada, iak tylko postrzegamy, że do iey utworzenia przyłożyli się ludzie.

Z tych względów rostropnie rząd uczynił trzymaiąc się religii poświęconey dawnością w narodzie. Katolicki i Protestantski obrządek gałęziami są wiary Chrześciańskiey. Nie było słusznego pozoru do ich zrzucenia. Polerownieysze narody w Europie wyznaiąc ieden lub drugi, stoią od kilku wieków; na cóż się przyda wznawiać pytanie, czyli Monarchiom przystoi wyznawać religią Chrześciańską? W 16. wieku, gdy nauki z grobu powstawały, oświeceni ludzie zwrócili oko na zadawnione bezprawia; zapaleńcy dysputę zaczęli; przymieszała się ambicya; ztąd woyny zamiast poprawy obyczaiów, i rozdział wiary Chrześciańskiey na kilka części. Podczas rewolucyi naszey zburzyły się umysły; wszystko zaczęliśmy roztrząsać, dochodzić przyczyn i początku, ganić i przewracać wszystko; na wytępienie zabobonności i fanatyzmu znalazł się ten sposob naygorszy, zniszczyć wszystkie obrządki. Z tych okoliczności wypadła potrzeba stosować ustawy Chrześciańskie do naszych obyczaiów, filozofii, praw politycznych.

Gdy zakładano fundamenta religii, świat nową brał postać. Ewangelia prawdziwą wskazała moralność; przyimuiąc onę narody, pociechę czuły, że rozum ludzki z upodlenia wyszedł, w którém zostawał przez pogańskie zabobony. Nowa religia do rozumu i zmysłów mówiąca silnie, przywiązywała do siebie nierozerwanym węzłem czcicielów nowych. Postrzegli zbawienne iey skutki Pisarze wszyscy. Kompas ludziom pokazał obszerność świata; religia ludzi towarzyskiemi zrobiła. Pytał się nie ieden, czyli nie była nigdy przyczyną swarów i woien, rozszerzenia władzy absolutney, zamieszania w narodach? czy nie zrodziła zagorzalców i fanatyków? czy zawsze słudzy ołtarza pracowali dzielnie na szczęśliwość ludzkiego plemienia? Lecz pomyślcie sami: naylepszych praw czyliż na złe użyć niepodobno? któreż dobro nie iest ztém przeplatane? który narod, rząd, zgromadzenie, człowiek znaydzie się niewinnym przed sądem tak ścisłym, do iakiego wołacie duchowieństwo? o dobroci religii sądzić niegodzi się tym sposobem; nie słuszny będzie wyrok przeciw iey sługom, którzy także są ludzie; ci zaś częstokroć zwykli na złe używać wszystkiego.

Według słuszności pytać się trzeba: czyli religia Chrześciańska, którey polor winniśmy, zgodna iest z obyczaiami naszemi, oświeceniem i teraznieyszém prawem. Łatwo iest rozwiązać zagadkę. Teologowie bez filozofii, filozofowie pełni przesądu, nieznali zarówno, iak iest mądra religia, chociaż równą mieli potrzebę znać dobrze co wywracaią i bronią. Religia narody uszczęśliwia, może sprawić wiele złego i dobrego; do rządu należy pilną mieć uwagę w wyborze. Chlubimy się słusznie z tegowiecznego oświecenia. Lecz religia nigdy nie wywracała praw niezmiennych rozumu ludzkiego, naucza że ziemię dał Stwórca w podziale synom ludzkim; zostawuie świat cały aby się mieli o co sprzeczać, naturę poddaie badaniu naszemu przepisuie prawidła cnoty; geniusz zostawia bez granic. Dla tego, w Azyi i Afryce gruba zabobonność zaciśniła rozum, wytępiła przemysł; narody Chrześciańskie w przemysł i naukę zakwitły w Europie. Do niektórych kraiów gust nigdy nie zaszedł, przesądem z religii wynikłym odparty. Tu zamykanie kobiet i niewola tamę położyły nieprzebytą wykształceniu związków społecznych; indzie zabronione drukarnie, daley zakazane malowidło i rzeźba istot żyiących. W narodach Chrześciańskich kunszta i nauki słodkie zawarły przymierze z religią; ta umysły podnosząc do wyższych myśli nowym uczuciem natchnęła; iey dziełło naysławnieysi mówcy Poetowie, muzycy, malarze, i snycerze służąc religii, w ozdobie świątyń Pańskich. uwielbieniu cudów i niebian, dla siebie znaleźli nieśmiertelną sławę.

Reszta późniey.

Xcia Jmci Dominika Radziwiłła Podkomorzyca Littgo Aktorstwu uległe, w mieście Wilnie znayduiące się Place, Mury, Rudera Domow i Pałacow; oraz Kamienica Łoykowską zwana, są do przedania. Ktoby życzył sobie traktować o one, zgłosić się ma do W. Wincentego Trębickiego Łowcz: Kobryń: mieſzkaiącego w Nieświżu.

JP. Profeſsor Kaietan Pecci ma honor donieść Prześw: Publiczności, że przez wzgląd na liczne zgromadzenie się wielu osob do oglądania gabinetu 80. statui woskowych, spektakl otwarty zostanie przez cały tydzień następuiący.

Znayduie się w depozycie Rządu Gnberń: Littgo w złocie cz: zł: 3.964. W monecie złł: 106,211. gr. 18. które Kollokatorom po złł: Poll: 20. za dukat ieden wypłacać należy cz: zł: 5,310. złł: 11. w Ogule cz: zł: 9,274 złłch 11.

Tabella Wierzycieli Kabrytowskich do tych summ applikowanych.

Białaſzewiczowi Stanisławowi cz: zł: 55. złł: 12. gr: 24.

Chrzanowskiemu Xdzu józefowi cz: zł: 184 złł: 10. gr: 20.

Czapskiemu Grzegorzowi cz:zł: 18. zł: 12. gr: 12

Giersdorfowi Augustow: cz:zł: 184 zł: 7. gr: 4.

Giedroyciowi Alexandrowi cz:zł: 21 zł:8 gr: 11.

Hryniewickiemu Szymonowi cz:zł 73 zł. 5 gr: 7.

Jagminowi czer: zł: 36. złł: 12 gr: 19.

Kontrymowi Ignacemu cz: zł: 176. zł: 12 gr: 15.

Kościom Jakubowi Pułkownikowi i Adamowi Biskupowi cz: zł: 348. złł: 9. gr: 20.

Lennepowi Leonardowi cz: zł: 504 złł: 4

Mackiewiczowi Piotrowi cz: zł: 315. zł. 5. gr: 3.

Muczyńskiemu Miecza: Grodzień: cz:zł:262. zł:3.

Rayskiemu Alexandrowi cz:zł: 168. zł: 9. gr: 24.

de Ramerowi cz. zł:61. zł: 11 gr: 18.

Sanguſzkowey Barbary Sukceſsorem cz. zł: 47. zł: 18.

Skiporowi Ignacemu cz zł: 15 zł: 3.

Shzeniowi Rafałowi cz: zł: 88. zł: 10.

Samborzeckiemu Józefowi cz. zł 144 zł 9 gr 25.

Scnufferowey Baronowey Srom: cz: zł: 27. zł: 3. gr: 7.

Xiędzu Szczepanskiemu i Janiczewskiemu Franciſzkowi cz zł: 137. zł: 16. gr: 6.

Skopowskiemu Kaietanowi cz:zł 155 zł 8 gr: 15.

Tymanowi Adamowi cz: zł 210. zł. 12.

Tyſzkiewiczowi Wincentemu cz: zł: 376. zł: 5. gr: 12.

Wyrwicza Xdza Karola Opata Sukceſsorom cz: zł: 122. zł. 3 gr. 17½.

Wasilewskiemu Kazimierzowi cz. zł. 198. zł 3. gr. 18.

Wiłosławskiey Tekli cz. zł 241. zł 9 gr. 18.

Zórawskiemu Janowi cz. zł. 274 gr. 26.

Czackiemu Michałowi cz. zł. 889. zł. 19. gr. 15.

Czaykowskiemu Kaietanowi cz.zł 615. zł.1 gr 21.

Gutakowskiemu Ludwikowi cz.zł 227 zł. 6 g 6.

Lottych wi Dawidowi cz. zł. 333. zł 16 gr. 24.

Mozesowi Alexandrowi cz. zł 661 zł. 15 gr. 18.

Noſsarzewskiemu Antoniemu cz 908. zł 9. gr. 13.

Noffockiemu Janowi Antoniemu cz. 903. zł. 13. gr. 12. ½

Stemplowi Janowi cz. 94. zł. 1.

Zdziennickiemu Xiędzu lub jego Sukceſsorom cz. 189 zł. 18. gr 19.

W Drukarni XX. Piiarow Wileń. wyſzło z druku Pismo pod tytułem: *o Żądzach ludzkich, Juwenalisa Poety, z Łacińskiego przetłumaczone przez X Józefa Konstantyna Bogusławskiego, na Fundusz Ubogich.* Cena na papierze wodnym zł: 1. na pocztowym złł: 1. gr: 15.

Sąd Taxatorsko-Exdywizorski w dniu 26. Aprila Ru idącego w Lidzkim Powiecie do maiętności Dzięhrowa ziechawſzy Sądy swoie po uczynioney Reasumpcyi do dnia 19. Maia odroczył w którym terminie, że na nie przystępuiących; Wierzycieli ſamisyą pretensyow zapiſze, tak samego dłużnika Marcina Narkiewicza, jakoteż jego Wierzycieli przez Gazetę publiczną zawiadomić.

Człowiek Włoch rodowity, lat maiący 30, który fryzuie i goli, mówi po Francuzku i Niemiecku, bywały w róznych podróżach, chce bydź umieſzczonym za Kamerdynera, albo jechać z Państwem za granicę; ma świadectwa od tych którym dotąd sługiwał, Jesliby kto potrzebował takiego sługi, raczy zgłosic się dla lepszey informacyi do sklepu Józefa Scavezzani Włocha przedaiącego perſumy pod Nm. 107.

Sąd Woytowsko Ławniczy Miasta Gubernskiego Grodna donosi, iż w prowadzonym proceſsie nad kryminalistą Józefem Selwestrowiczem o złodzieystwo, pożogę i zabóystwo przekonanym okazał się przez jego skradziony zegarek złoty z emalią u nieiakiego podróżnego pod Wilnem, gdyby właściciel tego zegarka opisał znaki iego własności i dowiodł u iakiego zegarmistrza był w reparacyi, za odezwaniem się do Pisarza tegoż Sądu Woytowsko Ławniczego Grodzieńskiego takowy odzyszcze swóy zegarek, o tym aby było wiadomo Publiczności do Gazet kraiowych podaie, termin odezwania się do Roku iednego i tygodni 6. zamierzaiąc po którym terminie za nieodezwaniem się właściciela przedany będzie przez aukcyą, a pieniądze na Szpital ubogich oddane zostaną ostrzega.

Litewski Gubernator woienny Generał Lieutenant Baron Beningsen zalecił rządowi Gubernskiemu ostrzedz i publikować w całey Gubernii, ażeby wyieżdżaiący za granicę obywatele dla handlu, w miastach gdzie są Roſsyiscy Konsulowie lub Wice Konsulowie, koniecznie stawili się u nich z pasportami swoiemi pod boiaźnia kary; przeto wydaiąc jadącym za granicę pasporta, należy od nich wziąć rozpiskę.